

Bülent
Usta

bulusta@gmail.com

Bütün bu işlerin burada kalmayacağı muhakkak. Devam edecek, tıpkı esen rüzgârların yağmuru getireceği gibi. Balıkçılar her zaman uğraşacak bir şey bulurlar, ben de düşünecek ve okuyacak bir şeyler. Kediler, martılar ve bulutlar, her zamanki gibi meşguller...

Thomas Bernhard'ın **YKY**'den yeni çıkan "Hakikatın İzinde" kitabını okuyorum. Kitap Rimbaud'yu anlattığı bir yazıyla başlıyor, nasıl da heyecanlı. Bernhard'ın bu yazıyı yazarken sık sık ayağa fırladığını ve yazdığı satırları yüksek sesle okuduğunu hayal ediyorum; çünkü okurken bende öyle bir etki yapıyor: "Rimbaud komünistti, evet ama Champs-Élysées'de sarayları ateşe vermek isteyen değil, bir zihin komünistiydi, şiirin ve sembolik düzyazısının komünistiydi."

Ne demek zihin komünisti? Bernhard, Rimbaud'yu anlatırken kendisini anlatıyordu sanki, öfkesini, yıkıcı tutkusunu, alaycılığını, isyanını... Zihin komünisti, yeni bir çağ başlatan, bir azizin hayatı kadar inançlı bir hayat yaşayan, maceraperest... Rimbaud ölürken yanında bulunan papazın "Hiç böyle güçlü bir iman görmedim" diye haykırışını anlatır Bernhard. Simon Critchley'in "İmansızların İmanı" kitabını hatırlatıyor bu sözleri, imkânsız gibi görünen

Zihin komünisti

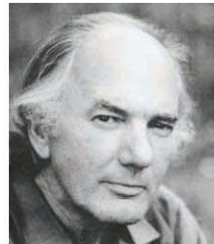

Zihin komünisti, yeni bir çağ başlatan, bir azizin hayatı kadar inançlı bir hayat yaşayan, maceraperest...

şeye inatla sarılmak mıydı zihin komünistliği?... Rimbaud, inatla şiire sarılmış mıydı peki, 23 yaşında kitabını kapatıp yazmayı bırakmamış mıydı? Bernhard, "Şair can çekişirken geri döner, birden yine yirmi üç yaşında firar ederken durduğu, her köşeden 'edebiyatın barbarlığı' ve 'zekânın yumuşaması'nın yüzüne tükürdüğü yere varmış-

tur. Yeniden şairdir -artık hiçbir şey yazmasa bile. Yeniden oradadır -zaten bir yere ayrılmamıştır, sadece Harar'da, Mısır'da, İngiltere'de, Java'da bulunmuştur." Ne demektir "zekânın yumuşaması"? Bir "zihin komünisti"nin zekâsı yumuşamaz...

Bernhard'ın Mozart'a yaklaşımı da benzerlik taşıyor. Kitaptaki bir söyleşisinde

Mozart için "Salzburg kapkara bir meseleydi" diyor. Mozart, Salzburg'dan hem nefret ediyor, hem de çok seviyormuş: "İnsanların gördüğü şekilde ya da dünyanın gördüğü şekilde, dans eden işveli bir kız olarak, Avrupa'daki bir şehir olarak görürseniz bir şehri -o zaman yaratıcı olamazsınız, olmayacak bir şeydir bu. Ancak bu temelle yapılabilir. O zaman da mesele yine ideal olandır, demek gerekir. Şehirde tekme yerseniz, o

zaman belki iyi bir iş yaparsınız, senfoni yazarsınız veya başınıza darbe alırsanız iyi bir kitap yazarsınız -belki, duruma göre. Başka türlü olmaz. Kremşantiden ortaya bir şey çıkmaz."

Günümüz edebiyatı ve sanatının temel sorunlarından biri değil mi, tekmelerden uzak durarak kremşantiden bir şey ortaya çıkarmak. Yıllar evvel, Zeki Demirkubuz'dan duymuştum Beyoğlu Sineması'nın kafesinde sohbet ederken, cezaevine girmenin kendisi için duvara toslamak gibi bir şey olduğunu, duvara toslayıp dağılmadan bir şey üretilemeyeceğini... Zihin komünistliği, duvara toslamaktan korkmamaktı, duvardan koruyacak şey ise yumuşamamış zekâydı.

Bir şeyler hızla değişiyor, gökyüzündeki bulutlar gibi. Düşüncelerim bulutlardan farksız, değişiyor sürekli özünü koruyarak. Yağmurun yaklaştığını anlar gibi, yaklaşan bir felaketi nasıl anlarız? Bernhard'a göre, korkularımızdan. Öylesine korkmuşuz ki üşüyoruz, çünkü masalsiz bir çağdayız, "varolmayı sürdürüyoruz, yaşamıyoruz, artık kimse yaşamıyor..." Her şey önce zihinde başlar, yaşamak biyolojik olarak hayatta kalmak değil. Zihin komünistleri, her şeyin berraklaştığı ve her şeyin dehşetli bir hal aldığı bu soğuk günlerde, dünya tarihi kitabının bu en yavan bölümünün ardından, soğuktan yakınmaksızın en önemli ve kısa bölümünü yazmaya hazırlanacak, Rimbaud inadı ve inancıyla...

Rüzgâr, yağmur bulutlarını taşıyor. Balıkçılar, kediler, martılar, her zaman uğraşacak bir şey bulurlar.